

לקחה טוב

פרשת נח

התשס"ט

יוצא לאור ע"י רשת מוסדות "טוב" בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מבשרה צדקה שליט"א

5:34	הדלקת נרות שבת ניו יורק
7:03	מוצאי שבת
9:28	סוק"ש מנ"א
10:04	סוק"ש גר"א
12:40	חצות

פנינים לפרשה

"אלה תולדות נח. נח איש צדיק תמים הי' בדורותיו, את האלקים התהלך נח"

(ו, ט)
אלה תולדות נח – שלוש פעמים נזכר שמו בפסוק שהי' אחד משלושה בני אדם שראו עולם בנוי וחרב ובנוי, נח, איוב, ודניאל. איש צדיק על שום בריותיו של הקב"ה נקרא צדיק, וכן יוסף. ואף בני נח, והבהמה והחיי' והעוף אשר היו בתיבה, היו צדיקים, שנאמר כי השחית כל בשר את דרכו אך אלה שבתיבה לא השחיתו דרכם. את האלקים התהלך נח. שהי' הקב"ה סומכו שלא ישתקע במעשי דור המבול, משל לבן מלך שהלך בשליחותו של אביו והיתה הדרך משוקעת בבוץ, והי' המלך סומכו שלא ישקע בבוץ, אבל באבות כתוב אשר התהלכו אבותי לפניו, שהיו מרווחין לשכינה והיו מקדימין והולכין לעשות רצונו. (תנחומא)

אלה תולדות נח - נח. פעמיים נח, שכל צדיק וצדיק יש לו שני רוחות, אחת בעולם הזה ואחת בעולם הבא. וכן משה משה, יעקב יעקב, אברהם אברהם, שמואל שמואל, שם שם, מלבד יצחק שלא כתוב בו כמו שכתוב בהם בשביל שיצחק, בשעה שנעקד על גבי המזבח, יצאה נשמתו שהיתה בו בעולם הזה וניכנסה בו נשמתו מהעולם הבא. ולכן לא תימצא שקרא הקב"ה שמו על צדיק בחייו אלא על יצחק שנחשב כמת. (זהר)

אלה תולדות נח – נח איש צדיק. תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים. מדרש. רק מעשים טובים של צדיקים העושים בכל לבם ונפשם הם תולדות, וכמו בזיווג גופני. **איש צדיק** – צדיק עושה מה שניצטוו וחסיד עושה לפניו משורת הדין. (שפ"א)

אלה תולדות נח – ראויים להיקרא תולדות נח, שדומים אליו, ולכן ניצלו מן המבול. איש צדיק תמים הי'. דור המבול חטאו בגילוי עריות ובגל ובעי"ז ונח לא חטא בחטאי דורו, שנאמר עליו צדיק ושומר הברית נקרא צדיק, ונאמר עליו תמים שהתנהג בתמימות ולא גזל ולא עשק, ונאמר עליו את האלקים התהלך, לא עבד ע"ז. (אלשיך)

תמים הי' בדורותיו – ודרשו חז"ל עיקר תולדותיהם של צדיקים תורה ומעשים טובים, עיקר הכונה שלא הצדיקים במה שמעמידים

תולדות הוא להמציא ברואים שיקיימו המצוות ויעסקו במעשים טובים. (שלה"ה)

תמים הי' בדורותיו – הי' תמים עם ד' ולא הי' לו כל מגע עם הבריות. מחד חשש שמא יפריעו לו בעבודת ד' ומאידך לא ידע כיצד לקרב הבריות לעבודת ד'. ביעקב נאמר איש תם ולא תמים, ואכן אמר עליו עשו ויעקבני זה פעמיים, כי יעקב התם ידע להיתהלך עם אנשים. וכן גם נח, אחרי שעסק מאה ועשרים שנה בבנין התיבה, בהכרח בא בדברים עם אנשים בנסיון להחזירם למוטב, שזאת היתה הסיבה לבנית התיבה במשך זמן כה רב. ואז אמר עליו כי אותך ראיתי צדיק, ולא אמר תמים.

נח איש צדיק – ואמרו חז"ל לעליונים נוח לתחתונים, הי' מצוין במידת הענוה והי' נוח לכל אדם, אף לפשוטי עם, ולכן היה נוח גם למעלה, כמאמרם כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו. גם יש לומר שעל ידי שהסביר פנים אפילו לפחותי ערך הטיבו מעשיהם, וכמו שאמרו על אהרן הכהן, לכך הי' נוח למעלה. (צמח צדיק)

בדורותיו – בכל הדורות שחי בהם, שחי עשרה דורות אחרי המבול עד שהי' אברהם בן חמשים ושמונה שנה. את האלקים. את לרבות מתושלח שהי' עובדו ומשמשו. (הרוקח)

בדורותיו – ובמדרש, יש דורשים אותו לגנאי, וקשה למה לנו גלגול מומים נסתרים, אלא משמיענו שמצד צדקתו לא הי' ראוי להינצל אבל כיון שהשי"ת ברחמיו רצה להשאיר אדם לקיום העולם הוצרך להציל את נח כי לא הי' בדורו צדיק כמוהו, ויוצא לנו מזה הבטחה לגאולה העתידה שתבוא אף אם לא נהי' חלילה ראויים אלי' מצד זכויותינו. וראי' לדברים הללו דברי הנביא כי מי נח זאת לי, שנינצל אף שלא הי' כדאי, כי כיון שרצה הקב"ה להשאיר קיום העולם הוצרך לבחור מעט הטוב שברע וערך ישראל לעתיד לבוא כנגד העכו"ם כערך נח אצל בני דורו. (ערבי נחל בשם מהר"י מינץ)

את האלקים התהלך נח – אלקים בעל הכחות כולם, היינו שהשיג עניני הכחות העליונים והתחתונים וחוקות שמים וארץ ומשטרם וידע להקריב דוקא מן הבהמה הטהורה, כי השיג הכח והשרש של כל בהמה וחיי'. (נפש חיים)

את האלקים התהלך נח – ובאברהם אבינו ע"ה נאמר היתהלך לפני, נח שלא ניצטוו על

המילה לא הי' בידו לבוא לבחינת תיקון אמתו ורק בבחינת כובש את יצרו, והוא רק בעזר ד', שאילמלי עוזרו אינו יכול לו ולכן נאמר בו את האלקים היתהלך נח. אבל באברהם אבינו, אחרי העברת המום, ניתקנו כל כחות והלך מעצמו כהולך כחליל, וזהו היתהלך לפני. (אור ישראל)

"ויולד נח שלושה בנים את שם את חם ואת יפת"

(ו, י)
ויולד נח – ולפני כן כתוב את האלקים היתהלך נח, כשהי' בן חמש מאות שנה וחשש שאולי יתהלך בקרוב את האלקים, ימות, הזדרז לקיים מצות פרי' ורבי'. ועוד את האלקים, ייענש אם לא יקיים את המצוה. ועוד את האלקים. התחכם להוליד קרוב למבול שלא יהיו בני מאה ובני עונשין בהגיע המבול, ואף על פי כן ניצלו רק בזכותו, כי גם קטני דור המבול אבדו. (אוה"ח)

שלושה בנים – ושם וחם ויפת היו כמו קין הבל ושת. וכשם שאצל אדם הראשון הי' האחד (שת) עיקרי כך אצל נח שם העיקר, כי רק בניו יקומו לתחית המתים. (ר' בחיי)

"ותישחת הארץ לפני האלקים ותימלא הארץ חמס"

(ו, יא)
ותישחת הארץ לפני האלקים – תחילה בצינעא, ורק האלקים ראה את ההשחתה. ותימלא הארץ חמס. ואחר כך השחיתו בגלוי. (זהר)

ותישחת הארץ לפני האלקים – רק בעיני ד' היתה זאת השחתה, בעיני בני הדור היתה זאת התנהגות רגילה ומקובלת. (וההיסטורי חוזרת). ותישחת הארץ. תחילה עבירות שבין אדם לחברו. לפני האלקים. ואחר כך עבירות שבין אדם למקום, כי הא בהא תליא. (עיטורי תורה)

"וירא אלקים את הארץ והנה נישחתה, כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ"

(ו, יב)
כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ – ואמרו חז"ל במדרש שגם הארץ זינתה, כי אנשי דור המבול טימאו את עצמם ואת העולם עמהם בטומאה גדולה כל כך עד שניכנסה מחלה זו גם בבעלי החיים והדוממים ואבד לעולם כל זכות קיום, עד שבא נח והקריב קרבנות. (ר"א לפיאן)

כי השחית כל בשר את דרכו – ואמרו חז"ל כל בשר זה האדם. וכשמתכוון לכל החיים כתיב כל בשר אשר בו רוח חיים. (רמב"ן)

"ויאמר אלקים לנח קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם, והנני משחיתם את הארץ" (ו, יג)
ויאמר אלקים לנח קץ כל בשר בא לפני – ולא שאל מאומה, כפי שביקש ושאל אברהם אבינו ע"ה על סדום, והוא האיננו יודע לשאול שבהגדה. (ש"ה)

קץ כל בשר בא לפני – ולא כנאמר לאברהם ארדה נא ואראה, ולא כנאמר למשה הרף ממני ואשמידם, שהראה להם הקב"ה פתח לתפילה. ומכאן למד אברהם לא לבקש על פחות מעשרה. (נח ואשתו ובניו ונשותיהם היו ביחד שמונה). (אוה"ח)

קץ כל בשר – המבול היי במנין קץ (מאה ותשעים יום) ארבעים ימי גשם ומאה וחמשים יום של התגברות המים. (בעה"ט)

קץ כל בשר בא לפני – מבואר בזהר שהמשטינים והמקטרגים (כל העובר עבירה קונה לו קטיגור ומשטין למעלה) נקראים קץ כל בשר. והנני משחיתם את הארץ, כיון שהחוטאים יקבלו עונשם ייכלו גם המקטרגים וזהו הנני משחיתם, את המקטרגים, את הארץ, עם יושבי הארץ. (פנים יפות)

כי מלאה הארץ חמס – שהיו גוזלים פחות משה פרוטה שאינו יוצא בדיינין, ולמה נעשו, שכן נח נהרג על פחות משה פרוטה. ולמה נהרג על פחות משה פרוטה, שכן נח מקפיד ואינו מוחל גם על פחות משה פרוטה וישראל מוחל על פחות משה פרוטה, והרי לך כל ההבדל בין בן נח לבין ישראל. ומכאן שויתור קל שבקלים על הנאה גשמית מעלה את האדם כהבדל בין בן נח לבין ישראל. (הסבא מסלבדקה)

כי מלאה הארץ חמס – הגזל מחברו מראה שאין הדבר הנגזל של חברו, שהרי הוא נוטל לעצמו מבלי לתת תמורה עבורו, וכך גם הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאילו גזל לקב"ה. כי מלאה הארץ חמס. הוא ההיפך ממלוא כל הארץ כבודו. (שפ"א)

כי מלאה הארץ חמס – בוא וראה כמה גדול כוחה של חמס, שהרי דור המבול עברו על הכל ולא נחתם גזר דינם על שפשטו ידיהם בגזל. סנהדרין. וכיום זוהי אחת הסיבות שאין עושרם של ישראל מתקיים בידם אלא זמן מועט, שמוצאים זה מזה ממון בערכאות וחושבים שזהו ממון כשר ובאמת זהו גזל גמור. (ח"ח שפת תמים)

והנני משחיתם את הארץ – ואמרו חז"ל שנאמר הנה או הנני הוא בשמחה ומה שמחה היתה במבול, ותיצרו באבוד רשעים רינה, אולם מצינו בסנהדרין ומי חדי קודשא בריך הוא במפלתן של רשעים. ואפשר לומר שהיות ונגזר דינם בשביל הגזל ומכל עבירות שלהם נבראו קטיגורים ומשטינים וכאשר נשאר רק נח והוא היי היורש של כל הגזלנים והנגזלים ובו נתקיים והשיב את הגזילה אשר גזל ונתבטלו כל המקטרגים, זאת היתה השמחה

לפני הקב"ה שיוכל מעתה לרחם על עולמו, שנתבטלו המשטינים מהעולם. (מהרי"ל דיסקין)

"עשה לך תיבת עצי גופר, קינים תעשה את התיבה וכפרת אותה מבית ומחוץ בכופר" (ו, יד)
תיבת עצי גופר... בכופר – למה אמר הקב"ה לנח לעשות התיבה מגופר ומכופר, אם יחזרו אלה בתשובה יהיי כופר נפשם, ואם לא יחזרו יהיו גופר, אש וגפרית יביא עליהם. (אמרי נועם)

עשה לך תיבת עצי גופר – וכי לא יכול היי הקב"ה להצילו בדברו או להעלותם לשמים באמונתו, שאמר לו עשה לך תיבה, אלא שעמד נח ונטע ארזים והיו אומרים לו ארזים אלה למה, אמר להם הקב"ה מבקש להביא מבול לעולם ואמר לי לעשות תיבה כדי שאימלט בה אני וביתי, והיו מלעיגין עליו, לימים יקיצצו והיי מנסרין והיו אומרים לו מה אתה עושה, ואמר להם כך והיי מתרה בהם. כיון שלא עשו תשובה הביא עליהם המבול. (תנחומא)

קינים תעשה את התיבה – מאה וחמשים לשכות תעשה לתיבה בשמאלה ושלושים ושש בימינה ועשרה בתים באמצע, להטמין בהם מזונות. וחמש אוצרות בימינה וחמשה בשמאלה. (יב"ע)

"צוהר תעשה לתיבה ואל אמה תכלנה מלמעלה ופתח התיבה בצידה תשים. תחתיים, שניים ושלישים תעשי" (ו, טז)

צוהר תעשה לתיבה – צוהר לשון אור. ותיבה מרמזת למלה שנקראת גם כן תיבה, שתאיר את המלה שאתה מוציא מפיך. (דגל מ"א בשם הבעש"ט)

צוהר תעשה לתיבה – ח"א חלון וח"א אבן טובה. למפרש לדורותיו לשבח יפרש צוהר חלון, שראוי היי לראות במפלת הרשעים, ולא כלוט שנאמר בו אל תבט אחרריך. והמפרש לדורותיו לנגאי יפרש צוהר אבן טובה ולא חלון, שלא היי רשאי לראות. (חתם סופר)

תחתיים, שניים ושלישים תעשי – היינו שניצטוו נח לדעת האריך להתנהג עם שלושת בניו כל אחד לפי מדרגתו, עם חס תחתיים, שתדבר עמו רק לפנים, ועם יפת שניים, ועם שם שלישים, שתדבר עמו מעומק הלב וכל סודותיך תגלה לו. (מי השילוח)

"ואני הנני מביא את המבול מים על הארץ לשחת כל בשר אשר בו רוח חיים מתחת השמים. כל אשר בארץ יגוע" (ו, יז)

ואני הנני מביא את המבול – והרי נאמר כבר לפני כן והנני משחיתם את הארץ, ויש לומר שהיי זה ריבוי אחר ריבוי ואין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט, ובא למעט סיחון ועוג שנשתיירו מדור המבול, כמבואר בגמ' זבחים. (מהרי"ל דיסקין)

מים על הארץ – בשביל מה היי צורך במבול, וכי לא יכול היי להעביר את הבריאה מן העולם בלי מבול. אלא כתיב וירא אלקים

את הארץ והנה נשחתה, והמבול בא לטהר את הארץ. (בשם בעל התניא)

כל אשר בארץ יגוע – אפילו צדיקים ששייך בהם לשון גויעה. ונח על שישב בביתו ולא יצא החוצה למחות ייכלא בתיבה. ועל אשר לא רעה את אנשי דורו ירעה בהמות וחיות. (אלשיך)

"ואתה קח לך מכל מאכל אשר ייאכל ואספת אליך, והיי לך ולהם לאכלה" (ו, כא)

ואתה קח לך מכל מאכל – קח לשון קנין, על ידי שתפרנס את בעלי החיים בתיבה תיקנה לך קנין חדש, יותר לך לאכלם. (קדושת לוי)

מכל מאכל אשר ייאכל – ח"א לכל אחד ואחד מאכלו, ח"א מאכל אחד הכניס והיי הכל אוכלים ממנו (הכניס מאכל המתאים לכולם בדרך הטבע), וח"א מעשה נס היי, דבילה שמנה הכניס והכל אכלו ממנה. (מדה"ג)

מכל מאכל אשר ייאכל – מאכל אשר ייאכל לאחרים (לעכו"ם) נקרא מאכל אבל איסורי הנאה אינם נקראים אוכל ורק לבהמת הפקר, שאינו נהנה מאכילתה, מותר להאכיל איסורי הנאה, ונח שהיי חייב במזונות בעלי החיים בהיותם בתיבה צריך היי עבורם מאכל אשר ייאכל ולא איסורי הנאה. (משך חכמה)

והיי לך ולהם לאכלה – והרי אסור לאדם לאכול קודם שיתן מאכל לבהמתו, וכן כתוב ונתתי עשב בשדך לבהמתך, ורק אחר כך ואכלת ושבעת. ויש לומר שהיות שאסור היי להם לאכול בשר לא היי להם בעלי חיים רק לעבודה וקנין פירות לאו כקנין הגוף דמי (וכן נמצא שהשוכר פרה מחברו מותר לשוכר לאכול קודם שיתן מאכל לבהמה) ומכאן הקדמת לך לפני להם. (מהרי"ל דיסקין)

והיי לך ולהם לאכלה – והרי אסור לאדם שיטעום קודם שיתן לבהמתו. אלא מובא במדרש, על הנאמר אדם ובהמה תושע ד', אדם בזכות בהמה ולכן בהמה קודמת לאדם, ואולם במבול ניצלו הבהמות בזכות נח לכן קדם להם. (ר"ש סופר)

"ויאמר ד' לנח בוא אתה וכל ביתך אל התיבה, כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה" (ז, א)

בוא אתה וכל ביתך אל התיבה – מכאן למדנו שאין רשות לאורח להיכנס לבית להתאכסן בו כי אם ברשות בעל הבית, שכן נח לא רצה ליכנס לתיבה עד שהקב"ה שהוא בעל הדירה ציווהו שיכנס בה, מכאן למדנו שלא יקבל אדם אורח בביתו אם הוא חשוד בעיניו להיות רשע. ומכאן שאם בעל הבית נותן לו רשות להתארח בביתו אין רשות לאורח ההוא להכניס עמו אורחים אחרים אם לא ברצון בעל הבית, שנאמר בוא אתה וכל ביתך אל התיבה. (ש"ה בשם זהר)

בוא אתה וכל ביתך אל התיבה – לא ביאה מוחלטת סופית, כי היי אלה שבעת ימי אבול של מתושלח, ונח ודאי הספידו והמשיך להתרות בבני דורו. (הכוה"ק)

בוא אתה וכל ביתך את התיבה – וכי לא יכול היה הקב"ה לשמור את נח במקום אחד בעולם שבאותו מקום לא יהי מבול, וכמו אצל גדעון והי חורב על הגיזה לבדה, אלא כיון שירד המשחית לעולם מי שלא סגר את עצמו מתחייב בנפשו, לכן כתוב בנח ויסגור ד' בערו. (זהר כי תשא)

כי אותך ראיתי צדיק – ובזכותך יינצלו בניך ולא בגלל שאינם בניך ולא בגלל שאינם בני עונשין, אחרת היי נח מבקש להציל קטנים מבני קרוביו. (אוה"ח)

כי אותך ראיתי צדיק – ולא אמר צדיק תמים כי לא היתפלל על דורו, והיי זקוק לתיבה להיחבא מהמשחית. ולו היי מתפלל עליהם, אף אם לא היי מועיל, לא היי צריך לתיבה, וזהו שנאמר אלו תולדות נח, שהיזדקק לתיבה, את האלקים היתהלך נח, שהסכים למידת הדין ולא היתפלל עליהם, לכן צריך היי להיטתר בתיבה, וכנ"ל. (ישמח משה)

צדיק לפני – ולא אמר לו הקב"ה צדיק תמים, כי תמים פירושו לפי רש"י ענו וסבלן וכל נסיונו של נח בתיבה היי לסבול ולעמול בפרנסת בעלי החיים, ולו אמר לו הקב"ה תמים היתה ניטלת ממנו בחירתו ושכרו. וכשלא נאמר לו תמים ובכח בחירתו פירנס החיות והבהמות גדלו מאד שכרו ומדרגותיו. (משך חכמה)

"מכל הבהמה הטהורה תקח לך שבעה שבעה איש ואשתו, ומן הבהמה אשר לא טהורה היא, שנים איש ואשתו" (ז, ב)
מכל הבהמה הטהורה... ומן הבהמה אשר לא טהורה היא – בטורה נאמר מכל הבהמה הטהורה ובטמאה לא נאמר מכל ויתכן שחלק מן הטמאות לא הוכנסו לתיבה ונשמדו. ומה שמוצאים שלדים של בעלי חיים שאין היום כדוגמתם, אולי הם מאלה שלא הוכנסו לתיבה ואבדו. (הרב וולף)

תקח לך שבעה שבעה – כולל גם חיות שאינן ראויות לקרבן, ומכאן שהיצטוה לקחת שבעה מפני שיהיו מותרין באכילה אחרי המבול, ויוכלו להתרבות בארץ. (כלי יקר)

"כי לימים עוד שבעה אנכי ממטיר על הארץ ארבעים יום וארבעים לילה, ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה" (ז, ד)
כי לימים עוד שבעה אנכי ממטיר – הקב"ה ציוה לנח להיכנס לתיבה, ולהכניס לתיבה הבהמה והחיי והעוף שבעה ימים לפני התחלת המבול ונח נכנס רק מפני מי המבול, ולא לפני כן כאשר צווה, ולמה לא נענש על זה. מידת הרחמים סגרה על נח מפני מידת הדין, שנאמר ויסגור ד' בעדו. (אלשיך)

ספד

ויש מפרשים שנח היי עסוק בהספדו של מתושלח והיתרה בבני דורו עד הרגע האחרון.

כי לימים עוד שבעה אנכי ממטיר על הארץ – כי הנה אני נותן להם ארכת שבעה ימים, אם ישוּבו ימחול להם, ואם לא ישוּבו אני ממטיר. (יב"ע)

ארבעים יום וארבעים לילה – ח"א הם עברו על התורה שניתנה לארבעים יום, לפיכך ארבעים יום וארבעים לילה, וח"א הם קילקלו את הצורה שניתנה לארבעים יום, לפיכך ארבעים יום וארבעים לילה. היקום. ח"א זה קיימו של עולם (הברואים המקיימים את העולם) וח"א זה מקימו של עולם (הממון המעמיד רגליו של בעליו) וח"א זה קין, שהיי תלוי ברפיון ובא המבול ושטפו. (רבה)

"ויעש נח ככל אשר ציוהו ד'" (ז, ה)
ויעש – אפילו מים הביא עמו לשתות, שלא היו יכולים לשתות ממי המבול, שהורתחו בביהונם.

"ויעבר אלקים רוח על הארץ וישכו המים" (ח, א)
רוח תנחומין והנחה עברה לפניו על עסקי הארץ (רש"י)

אם רוח התנחומין אכן עברה לפניו, כלשונו של רש"י, מדוע נאמר בפסוק ויעבר, לשון המורה כי הקב"ה עשה את הפעולה. הסביר זאת מרן הגרי"ז מבריסק על פי דברים ששמע מאביו מרן הגרי"ח בפרוש אחד מפיוטי ר"ה. בפיוט "לקל עורך דין" נאמר לפועל רחמיו בדין". אף כאן צריך ביאור הלשון פועל, שכן רחמים הם דבר הבא מאילו בלבו של המרחם ולא פעולים אותם. הסביר רבינו הגרי"ח, כי אליבא דאמת לא שייך מושג הרחמים במחצתו של הקב"ה, שכן הרחמים אינם אלא מידה המצויה רק בגופים, אך הקב"ה מרום ונעלה ממידה זו, ואולם, כאשר הקב"ה שופט את עולמו ורואה שא"א לעולם בלא רחמים, מיד הוא פועל את רחמיו ומרחם עליהם. זהו גם שנאמר בפיוט: "לפועל רחמיו בדין", בשעת הדין הרחמים נפעלים מאתו. זהו גם הפירוש של הפסוק כאן, ויעבר אלקים רוח על הארץ", אותו רוח תנחומין והנחה שעברה לפניו על עסקי הארץ, נפעלה מאתו, והוא שהעביר אותה על הארץ, וכמו שבואר. (חדושי מרן ר"ז הלוי על התורה)

"וישלח את הערב" (ח, ז)
ולא הלך בשליחותו (רש"י)

מרן הייחפץ חיים" היה אומר כי פסוק זה ללמדנו בא, כי מגלגלין זכות ע"י זכאי, ואי אפשר לשליחות של דבר טוב שתצא לפועל ע"י מי שאינו הגון וכדאי לכך. והיה אומר במתק לשונו כי דוד המלך מתפלל ומבקש "עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ (תהלים קכא, ב) לא נאמר כאן עזרי מה', כי אם עזרי מעם ה', כלומר ממי שהוא תמיד עם ה', צדיק וזכאי, שמגלגלין את זכות הצלה על ידו.

דוד המלך התפלל כאן שהקב"ה ימציא לו את עזרתו ע"י זכאי וצדיק, שהרי על ידו עושה הקב"ה את שליחותו...

(בעל חידושי הרי"מ)

ספד

ודרך כלל היה מרן הייחפץ חיים" רגיל לומר, כי כאשר נצרכים לארגן שליחות לצורך שתדלנות יהודית, הרי מן הצורך להשפיע קודם על השליח, שידע הוא עצמו את חשיבות השליחות שלו, שיהיה הענין שייך לנפשו וכאילו מדובר בפרנסתו.

רק כך, היה אומר, מובטח כי השליח ימסור את נפשו עבור אותו ענין שלשמו נשלח. כשהיה מן הצורך לארגן משלחת שתתייצב לפני הממשלה שבוורשא, כדי להסיר גזרות שאיימו על מוסדות התורה שבפולין, דקדק הייחפץ חיים" ובדק בציצייתיהם של השלוחים, את מי לקרב ואת מי לרחק, שכן לא כל אחד אכן ראוי לשליחות זו. היו פעמים שהוא עצמו כיתת את רגליו לצורך שתדלנות פלונית ושליחות אלמונית, שכן לא רצה להזדקק לשליח. (מעשי למלך)

הליכות והלכות

דיני השמעת קול בשבת

אסרו חז"ל להשמיע קול בכלי זמר בשבת. וטעם נתנו לדבר שמא יתקלקל הכלי זמר ויבוא לתקנו בשבת. מטעם זה אסרו על כל דבר המשמיע קול בשעת שירה, כגון משרוקית, חליל, תוף וכיו"ב. מטעם זה גם כן אין להשמיע קול לתינוק ע"י פעמון או משחק המשמיע קולות או ניגונים. אולם לילד העושה כן, רק למשחק והוא קטן ולא הגיע עדיין לגיל מצוות, יש להתיר לו.

לפי מנהג ספרד מותר להשתמש במדפק דלת (לולאת הברזל) וכן מותר לפתוח דלת אפילו אם משמיע קול פעמון לא חשמלי בפתיחתה, כיוון שאין כוונתו לשיר או לצליל הבוקע מכה.

דין שעון מעורר בשבת: אם השעון חשמלי או אלקטרוני אין לגעת בו בשבת ואין להדליקו ואף אין לכבותו, היות שצלצולו או כיבוי מעידים על סגירתו או פתיחת המעגל החשמלי האסור בשבת אלא אם כן הוא מצלצל ונכבה מעצמו בלי מגע יד אדם.

שעון מעורר קפיצי, אם הוא מכוון (מלא) מותר לפתוח את ניצרת הפעמון בכדי שיצלצל וכן מותר לכבות בזמן הצלצול, שזה רק גרם השמעת קול. מנהג ספרד שאפשר לכוון (למלא) שעון מעורר קפיצי בשבת.

אין להשמיע קול בשבת, אף בלא כלי המיוחד לכך, לפי קצב או על פי שיר מסוים. לפיכך אסור לדפוק על השולחן לפי קצב השיר לא ביד ולא בכלי ואפילו אין למחוא כפים בדרך רגילה, אלא רק בדרך שינוי כגון יד מוחא על גב היד השנייה או בכל צורת שינוי אחרת. כמו כן אין להכות אצבע באגודל אם משמיע על ידי כך קול כלשהו. שריקה בשבת מותרת גם בדרך שיר, (אם אינו משתמש באצבעותיו על מנת לעשות כן). מותר למחוא כפים או אף לדפוק אם לא למטרטת שירה, לשם השתקת הקהל למשל, כיון שאין נוהג כך בעת שירתו.

ביום שמחת תורה מותר למחוא כפים מכיוון שנעשה לצורך כבוד התורה, יש שהתירו גם לצורך שמחת חתן וכלה, והמקיל יש לו על מי שישמוך. אולם לא

בשבת קודם החתונה, אלא רק בשבת של שבע הברכות. (אור לציון).

ראוי לציון שכל הכלים האסורים בשימוש מחמת איסור זה, כגון משרוקית ושאר כלי נגינה נחשבים למוקצה ואסור לטלטלם בשבת!

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי חכמים מוסלמים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב
 הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הגון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה. לא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכו למצוות. 845.352.7474

מעשה חכמים

הגוי סיפר שראה ישיש יהודי עומד בין עצי היער ובוכה.

המטרה שלנו עלי אדמות צריכה להיות שגם הגויים יכירו בכוח מלכותו של השם יתברך, ויברכוהו. הגשמתה של מטרה זו יכולה להיות רק באופן בני הנכר יראו בנו, בבניו של מקום, את שלימות המוסר והצדק האנושי. כאשר נפטר מרן החפץ חיים, הגיע אחד הגויים שהתגורר בכפר שלידי ראדין לנחם את בני המשפחה. כששאלוהו מה לו ולנפטר הדגול, רבן של ישראל, סיפר הגוי שפעם כאשר רעה את צאנו הזדמן לו לעבור אחד מיערות הסביבה, והנה לפתע הוא שומע קול בכי.

הוא מזהה את המקום ממנו נשמע הבכי, ומתקרב לשם, ורואה לפליאתו אדם ישיש עומד ליד אחד העצים, ומתפלל בבכי. כשהתקרב עוד יותר, קלטו אוזניו את המלים שיצאו מפיו של הישיש. עמדתי כמרותק למקומי, סיפר הגוי, ושמעתי כיצד הוא מתחנן לפני האלוקים שלא תצא תקלה על ידו מהספרים שחבר.

ראיתי בכך קלסתר של אדם נאמן, שנאמנותו לאלוקיו היא כל כך רבה, עד שהוא מוצא לנכון לצאת ליער ולהתפלל על דבר כזה, שאצלנו, אצל הגויים, לא קיים בכלל, התוודה הגוי בפני בני המשפחה. 'דבר כזה שייך רק אצל יהודים'.

מאז ניסיתי להתקרב אל האדם הקדוש הזה, עקבתי אחריו בהרבה מפעולותיו, וראיתי דברים נוספים ומופלאים בהנהגותיו, ונוכחתי לדעת שאכן מדובר בדמות שחותם של אנושיות מוסרית טבוע בה בצורה מוחלטת.

הגוי סיפר שאחד הדברים הנוספים שגרמו לו

הילולא דצדיקיא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
ו חשוון	ה חשוון	ד חשוון	ג חשוון	ב חשוון	א חשוון	ז תשרי
שקיעה 4:48	רבי משה בירדוגו מח"ם ראש משביר		רבי יצחק בן רבי חיים מוולוז'ין רבי ישראל מקו"ן רבי זנוול סלונג רבי של ר' ישראל סלונג	רבי אליעזר שמוחה וזברמן ראש ישיבת אור אלהן	רבי דוד ומשה מצדיקין כרוקין	רבי הירש חיות המהר"ץ חיות שקיעה 5:55

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה

לתלמוד תורה, והזכות הזו תעמוד לו שהי יתן לו ילדים משלו.

אני מייפץ לכם לגשת לת"ת ולקבל על עצמכם לשלם את ההוצאות הלימוד של אחד התלמידים, ותשתדלו שיהי זה ילד יתום, וזכות זה תיחשב לכם כאילו גידלתם אותו, אמר הרב, והסביר במקרה כזה יאמרו בשמים שכשם ששילמתם שכר לימוד עבור ילד שאינו-שלכם, ובפרט יתום, כך תזכו לשלם שכר לימוד עבור ילדכם-שלכם.

ההורים באו לת"ת 'אהל תורה' ועשו את העיסקה, ובמשך שנה תמימה שילמו מכספם עבור תלמיד יתום, שמשפחתו התקשתה לשלם את הוצאות הלימוד בת"ת.

מיד כשהחילונו לשלם את הכסף עבור התלמיד, נושענו מצרתנו, והשי"ת פקדנו בפקוד ישועה ורחמים, והנה זה הילד שנולד לנו לפני 3 שנים, ולמרות שאנחנו לא מתגוררים ברמת אלחנן, החלטנו לרשום אותו לת"ת זה שממנו צמחה לנו הישועה, אמרו ההורים הנרגשים.

(ברכי נפשי קלו - קלח)

להתפעלות מרובה היה כאשר נוכח לדעת שהחפץ חיים אינו מכיר כיצד ניראית העוזרת הנמצאת בביתו, למרות שהיא נמצאת שם שנים רבות, מה שמגלה שמעולם לא הביט בפניה ולא ראה אותה. 'לא תמצאו דבר כזה אצל אף גוי' אמר לבני משפחתו של הח"ח.

ההורים באו לרשום את ילדם 'אהל תורה' ופרצו בבכי'

מעשה מרגש מאוד היה בפיו של הרב אשר זאב לוריא מנהל תלמוד תורה 'אהל תורה' ברמת אלחנן.

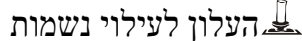
בשנה אחת, בימי הרישום לת"ת, נכנסים לחדרי בני זוג עם ילדם בן ה-3, ומודיעים שברצונם לרשום אותו לשנת הלימודים הבאה, אבל ראיתי שיש להם משהו מיוחד לומר לי.

ואכן, לאחר שביצעו את הרישום הפרוצדורלי, מספר הרב לוריא, ראיתי שהם מאוד מרוגשים, והבנתי שההתרגשות הזו לא מתעוררת סתם-כך בגלל עצם הזכיה לרשום את בנם לחיידר, אלא הם נושאים איתם סיפור מיוחד.

ולפתע פרצה האמא בבכי... ואי אפשר היה להרגיעה. גם האב מחה דמעות מעיניו. 'האם אינך מכיר אותנו?' - שאלו. את האמת צריך לומר, שלא זכרתי אותם.

אבל הם דאגו להזכיר...

לפני כ-4 שנים הגיע זוג הורים לחדרו של המנהל והודיעו שהם באים לכאן היישר מביתו של המרא דאתרא, הגאון רבי יצחק זילברשטיין. ההורים סיפרו שכאשר תינו לפני הרב את צערם הגדול על כך שלא נפקדו בזרע של קיימא, אמר להם הרב את העצה המופיעה בספרי החפץ חיים שמי שרוצה לזכות לילדים, יראה לגדל בעצמו ילד אחר

העלון לעילוי נשמות
יעקב בן מלכה יגן זצוק"ל
 ואשתו **רחל בת שרה ע"ה**
ת.נ.צ.ב.ה